

Ghidul cetățeanului – Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public

Cum să obții informații de la instituțiile statului

Acest ghid este conceput pentru a vă ajuta să navigați ușor și clar prin procedurile de obținere a informațiilor de interes public. Transparența este un pilon fundamental al unei guvernări moderne, iar practicile internaționale (precum cele recomandate de către OCDE) pun cetățeanul în centrul administrației: statul lucrează pentru dumneavoastră, iar informațiile pe care le produce vă aparțin.

Iată pașii simpli pe care trebuie să îi urmați, drepturile pe care le aveți și termenele legale, conform Legii nr. 544/2001 și a Normelor de aplicare (HG nr. 830/2022).

Drepturile dumneavoastră fundamentale:

- **Orice cetățean are dreptul** să solicite informații de la orice instituție publică (primărie, minister, școală, spital de stat etc.).
- **Nu trebuie să vă justificați.** Nu este nevoie să explicați *de ce* doriți acea informație.
- **Informațiile sunt gratuite.** Nu plătiți taxe pentru a primi informații. Se pot percepe costuri doar dacă solicitați copii fizice (xerox) ale unor documente voluminoase.

Pasul 1: Identificarea informației dorite

Înainte de a face o cerere, verificați dacă informația nu este deja publicată pe site-ul instituției (se numește „comunicare din oficiu”). Instituțiile sunt obligate să publice din proprie inițiativă detalii despre bugete, achiziții, organigrame și rapoarte de activitate.

Dacă informația nu este publică, formulați clar în minte ce anume doriți să aflați (de exemplu: „*Câți bani s-au cheltuit pentru reabilitarea parcului X?*” sau „*Care este contractul semnat cu firma Y?*”).

Pasul 2: Găsirea persoanei de contact

Mergeți pe website-ul oficial al instituției publice căreia doriți să vă adresați. Căutați secțiunea dedicată transparenței, de obicei denumită „**Numele persoanei responsabile de primirea solicitărilor în baza Legii nr. 544/2001, datele de contact, modele de formulare**”.

Verificați cu atenție dacă în această secțiune se specifică efectiv numele și prenumele persoanei responsabile de relația cu cetățenii. O administrație transparentă și asumată trebuie să indice clar cine răspunde de aceste proceduri,

alături de numărul de telefon și adresa de e-mail dedicate (de regulă *relatiipublice@... sau 544@...*).

Pasul 3: Redactarea și trimiterea cererii

Solicitarea poate fi făcută **verbal** (telefonic sau la ghișeu) sau **în scris** (pe e-mail, prin poștă sau depusă fizic la registratura instituției). Pentru a avea trasabilitate, varianta scrisă (în special e-mailul) este cea mai sigură.

Ce trebuie să conțină cererea scrisă?

1. Autoritatea sau instituția publică căreia vă adresați.
2. Informația solicitată, descrisă cât mai clar.
3. Numele și prenumele dumneavoastră.
4. O adresă de răspuns (este suficientă adresa de e-mail). Nu mai este obligatoriu să oferiți adresa de domiciliu, dacă doriți răspunsul în format electronic.

(În secțiunea menționată la Pasul 2 veți găsi și un formular standardizat pe care îl puteți descărca și completa. Conform HG 830/2022, instituțiile trebuie să accepte și formulare electronice).

Pasul 4: Așteptarea răspunsului (Termenele legale)

Din momentul în care ați trimis cererea, instituția publică este obligată de lege să vă răspundă în niște termene foarte stricte:

- **10 zile: Termenul standard.** Instituția trebuie să vă trimită informația solicitată în maximum 10 zile calendaristice.
- **30 de zile: Pentru informații complexe.** Dacă ați cerut un volum foarte mare de date, care necesită timp pentru a fi adunate, instituția are voie să prelungească termenul până la 30 de zile. Însă, **este obligată să vă anunțe în primele 10 zile** că va avea nevoie de o prelungire.
- **5 zile: Refuzul.** Dacă informația cerută face parte din categoria celor exceptate de la liberul acces (ex: date cu caracter personal, informații clasificate de securitate națională, secrete comerciale), instituția trebuie să vă informeze în 5 zile că refuză cererea și să motiveze legal de ce.

Pasul 5: Ce faceți dacă instituția vă ignoră sau vă refuză nejustificat?

Dacă nu primiți răspuns în termenul legal sau dacă primiți un refuz pe care îl considerați abuziv, aveți dreptul să contestați decizia.

1. **Reclamația administrativă:** Aveți la dispoziție 30 de zile pentru a depune o reclamație direct la conducătorul acelei instituții (primar, ministru, director). Reclamația se soluționează gratuit, de o comisie internă, în termen de 15 zile.

2. **Acțiunea în instanță:** Dacă sunteți în continuare nemulțumit, puteți da instituția în judecată la secția de contencios administrativ a tribunalului. **Aceste procese sunt scutite de taxa de timbru** (sunt gratuite) și se judecă în procedură de urgență. Puteți merge la instanță și direct, fără a mai trece prin reclamația administrativă.

Alternativa digitală: Platforma *e-consultare.gov.ro*

Ce este platforma *e-consultare.gov.ro*?

Platforma e-consultare.gov.ro reprezintă ghișeul unic guvernamental al României pentru transparență, participare și consultare publică. Dezvoltată și gestionată de Secretariatul General al Guvernului, platforma are rolul de a centraliza interacțiunea dintre societate și stat. Începând oficial cu anul **2026**, instrumentul este unul integrat, configurat pentru gestionarea eficientă a solicitărilor de informații publice.

Cum vă simplifică platforma procesul de pe Legea 544? Dacă pașii clasici vi se par prea consumatori de timp, această platformă digitală vă oferă o scurtătură extrem de eficientă:

- **Fără căutări complicate pe alte site-uri:** Nu mai sunteți nevoit să navigați pe pagina fiecărei primării sau minister în parte pentru a căuta secțiunea „*Numele persoanei responsabile de primirea solicitărilor în baza Legii nr. 544/2001, datele de contact, modele de formulare*”. Deși instituțiile rămân obligate legal să specifice clar, pe site-urile proprii, numele și prenumele persoanei responsabile pentru a asigura o conduită asumată, platforma vă scutește pe dumneavoastră de acest efort de documentare.
- **Depunerea cererii printr-un singur formular:** Pe *e-consultare.gov.ro* există o secțiune dedicată de unde puteți depune cererea direct. Selectați pur și simplu județul și instituția vizată dintr-o listă predefinită, completați datele dumneavoastră și textul cu informațiile dorite, iar sistemul trimite solicitarea automat către funcționarul responsabil de la instituția vizată.
- **Trasabilitate și siguranță:** Cererea nu se mai „pierde” prin e-mailuri sau pe la registraturi fizice. Răspunsul instituției (informația cerută, notificarea de prelungire a termenului la 30 de zile sau justificarea unui eventual refuz) vă este transmis electronic, totul fiind înregistrat oficial în platformă.
- **Acces la rapoartele de transparență:** Pe platforma *info-transparenta.gov.ro*, sistemul preia automat datele din *e-consultare.gov.ro* și generează statistici. Puteți vedea exact câte cereri a primit o anumită instituție pe parcursul anului și cât de prompt a răspuns cetățenilor.

Prin utilizarea *e-consultare.gov.ro*, exercițiul democratic de a cere informații de la stat devine la fel de simplu și accesibil precum trimiterea unui mesaj online.

Acest ghid urmărește eliminarea barierelor birocratice și asigurarea unui dialog deschis între stat și societate. A pune întrebări nu este o favoare pe care o cereți statului, ci un drept fundamental care menține instituțiile responsabile.